

Боднарчук О. І.,
канд. юрид. наук, доцент,
доцент кафедри господарського
права та процесу,
Університет ДФС України, м. Ірпінь,
Україна

СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Створення стабільного економічного розвитку та підтримки вітчизняного товаровиробника, залежить від діяльності та структури банківської системи України.

Зокрема, банківська система України – це складова економічної системи держави, що включає в себе Національний банк України; інші банки (резиденти та нерезиденти, зареєстровані у встановленому законодавством порядку на території України); небанківські фінансові установи, виключною діяльністю яких є прийняття вкладів, розміщення кредитів або ведення рахунків клієнтів; Фонд гарантування вкладів фізичних осіб; банківську інфраструктуру, а також зв'язки та взаємини між ними [1].

Сьогодні банківська система України – це один із найрозвинутіших елементів господарського механізму.

Як вважає О.О. Павлюк, що 80–90-ті роки минулого століття стали основним етапом розвитку світової економіки та міжнародної банківської справи. Особливістю цього періоду є поява низки фінансових інновацій у відповідь на загострення конкуренції, які мали кардинальний вплив на світову фінансову систему та вивели її на принципово новий рівень розвитку. Серед таких інновацій можна виділити появу ринку ф'ючерсів та ринку опціонів, розвиток офшорного бізнесу. З початку 80-х років фінансові ринки набули світових масштабів. Національні фінансові ринки вже просто не могли залишатися відокремленими внаслідок взаємопроникнення та взаємозалежності західних економік. Прогрес у техніці, передачі та обробці інформації, дерегулювання та лібералізація валютного обміну поступово забезпечили інтернаціоналізацію національних ринків промислово розвинутих країн [2, с. 22].

Деякі науковці зазначають, що процес формування банківських системи розвинутих країн відбувався протягом століть і є результатом успіхів і невдач багатьох поколінь. На функціональну структуру, побудову й організацію взаємодії в банківській системі впливають чимало чинників, серед яких можна виділити правові норми, звичаї, ментальність, історичний розвиток, економічну політику та інше. Сучасні банківські системи вирізняються складною структурою. Серед країн із ринковою економікою найбільшого поширення

набула дворівневої банківської системи, де на першому рівні функціонує центральний банк країни, на другому – комерційні банки. Банківські системи країн світу часто відрізняються між собою особливостями організації банківського нагляду, а центральні банки країн різняться правовим статусом та їхньою роллю у кредитній системі держави, власністю на капітал, ступенем незалежності від виконавчої влади тощо [3, с. 20].

Законодавче забезпечення функціонування банківської системи в Україні здійснюється низкою нормативно-правових актів, а саме: Конституцією України, Законами України: «Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України», «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати» тощо.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» [4], банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень цього Закону та інших законів України. Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами послуг. Національний банк України визначає види спеціалізованих банків та порядок набуття банком статусу спеціалізованого. Національний банк України здійснює регулювання діяльності спеціалізованих банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних цими банками операцій. Національний банк України визначає системно важливі банки відповідно до таких критеріїв: розміру банку, ступеня фінансових взаємозв'язків, напрямів діяльності.

Варто відмітити, що виділяють наступні специфічні функції банківської системи України:

- а) створення грошей і регулювання грошової маси;
- б) трансформаційна функція;
- в) стабілізаційна функція.

Функція створення грошей і регулювання грошової маси полягає в тому, що банківська система оперативно змінює масу грошей в обігу, збільшуючи або зменшуючи її відповідно до зміни попиту на гроші. У виконанні цієї функції беруть участь усі ланки банківської системи (НБУ і комерційні банки), і вона стосується всіх напрямів банківської діяльності. Для банківської системи характерна трансформаційна функція, яка полягає в тому, що банки, мобілізуючи вільні кошти одних суб'єктів господарювання і передаючи їх іншим, мають можливість змінювати (трансформувати) величину й строки грошових капіталів та фінансові ризики. Банківська система також виконує стабілізаційну функцію, тобто функцію забезпечення сталості банківської діяльності та грошового ринку. Для банківської діяльності характерна висока ризикованість і банки працюють в

умовах постійної і підвищеної загрози втрати грошей та банкрутства, тому боротьба з ризиками є важливим завданням не лише окремих банків, а й усієї банківської системи [5].

Д.О. Гетманцев зазначає, що банківська система бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи України, зокрема, шляхом:

- забезпечення способів переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордони держав та між окремими галузями тощо;
- розробки та забезпечення способів управління ризиками;
- забезпечення механізму об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання;
- забезпечення безперебійного функціонування платіжних систем, зокрема, шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі;
- забезпечення насичення ринку ціновою інформацією, що дозволяє координувати децентралізований процес прийняття рішень в окремих галузях економіки [6].

Зокрема, серед основних сучасних тенденцій розвитку банківської справи, які мали найбільший вплив на весь подальший розвиток світової банківської справи, виділяють зростання інноваційних технологій, початок яких пов'язують із появою електронних грошей. Існування цифрової готівки можливе за умови існування технології електронного гаманця, що являє собою картку з певною грошовою сумою і нині користується великою популярністю у всіх розвинутих країнах. Клієнти отримують низку переваг від використання такої картки. Так, вони можуть завантажувати готівку зі своїх рахунків на картку, а вся особиста інформація зберігається на чипі. Існування такої системи дало змогу здійснювати основні банківські послуги незалежно від банків [7, с. 350].

Відтак, банки повинні зосередитися на трьох ключових моментах: цифрових технологіях, змінах у відношеннях із клієнтами та широкому застосуванні аналітичної інформації для прогнозування розвитку світової фінансової системи, щоб позбутися цього недоліку. Електронні технології розповсюджуються на всі банківські процеси і, відповідно, прискорюють процес виконання платіжних трансакцій. Новітні технології дають змогу банкам поліпшувати якість послуг і значно скорочувати витрати щодо їх виконання. У вигаді залишаються обидві сторони: доходи банків зростають, а клієнти користуються послугами більш високої якості. Під час розроблення банківських продуктів пріоритетом є добре прораховані технології простих продуктів, які розраховані на широке поле споживачів. Основною вимогою, яка ставиться перед банками, є координація бізнес-процесів. Так, необхідним є запровадження реінжинірингу послуг, що має на меті спрощення механізму здійснення платежів або підвищення швидкості їх

здійснення. Незмінними залишаються використання новітніх технологій у своїй діяльності та наявність прозорого механізму взаємовідносин із клієнтами [7, с. 351].

Отже, із зазначеного вище можна зробити висновок, що банківська система України повинна змінюватися в найкращий бік, через новітні технології для поліпшення якості обслуговування клієнтів.

Список використаних джерел

1. Банківська система України: словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. В. Воронової. Вид. 2-ге, переробл. і доповн., Київ: Алерта, 2011. 558 с.
2. Павлюк О. О. сучасні тенденції розвитку світової банківської системи. науковий вісник херсонського державного університету. 2014. Вип. 9. Ч. 4. С. 22–25.
3. Євтух Л. Б., Швед І. М. Світовий досвід забезпечення стабільності банківської системи. *Вісник університету банківської справи*. 2016. № 1–2. С. 18–23.
4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121 – III. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/main/2121> – 14 (дата звернення: 28.11.2019 р.).
5. Банківська система України: веб-сайт. URL: <https://www.uk.wikipedia.org/wiki/A%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8>.
6. Гетманцев Д. О., Шукліна Н. Г. Банківське право України. Київ. Центр учбової літератури. 2017. 20 с.
7. Король М. М., Вароді В. М. Еволюція банківської системи в умовах ринкової економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Випуск 3(14). С. 348–351.

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
Університет державної фіскальної служби України



TAX
CONGRESS

ЗБІРНИК ТЕЗ ПОДАТКОВОГО КОНГРЕСУ

“Управління публічними фінансами та проблеми
забезпечення національної економічної безпеки”

12 ГРУДНЯ 2019 | М. ІРПІНЬ

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
Університет державної фіскальної служби України

ЗБІРНИК ТЕЗ
ПОДАТКОВОГО КОНГРЕСУ
«Управління публічними фінансами та проблеми
забезпечення національної економічної безпеки»

Ірпінь
2019

УДК 351.72:005(06)
ББК 65.261-21Я431
У 67

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Університету ДФС України
(протокол № 13 від 20.12.2019)*

Редакційна колегія:

Пашко П. В., д-р екон. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (голова); Шевчук О. А., д-р екон. наук, професор (заступник голови); Весельська Л. А., канд. держ. упр., доцент; Горбовий А. Ю., д-р техн. наук, професор; Коротун В. І., канд. екон. наук, старш. наук. співроб.; Кужелєв М. О., д-р екон. наук, професор; Малинський І. Й., канд. наук з фіз. виховання і спорту, професор; Мацелюх Н. П., д-р екон. наук, професор; Топчій В. В., д-р юрид. наук, професор; Туржанський В. А., канд. екон. наук, доцент; Чмелюк В. В., канд. юрид. наук; Швабій К. І., д-р екон. наук, професор; Ярова О. А., канд. фіз.-мат. наук, доцент.

У 67 Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 713 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні». Т. 141)

ISBN 978-966-337-563-2

Збірник містить матеріали Податкового конгресу «Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки», що проходив 12 грудня 2019 року на базі Університету державної фіскальної служби України.

Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячені висвітленню актуальних питань, пов'язаних з реформами в управлінні публічними фінансами та їх науковим забезпеченням; захистом національних податкових та митних інтересів України; публічним та приватним інтересом в оподаткуванні, податковим комплаєнсом в умовах України; діджиталізацією в публічних фінансах; інституційними викликами в фінансових розслідуваннях; соціогуманітарною проблематикою системи забезпечення економічної безпеки України та ін.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 351.72:005(06)
ББК 65.261-21Я431

Панель 7
«БАНКІВСЬКА СИСТЕМА.
ФІНАНСОВІ РИНКИ»

Богріновцева Л. М., Венгуренко Т. Г.	
ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ	
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	537
Боднарчук О. Г.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	
ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	
УКРАЇНИ.....	541
Боднарчук О. І.	
СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ...	545
Вергелюк Ю. Ю., Діденко Л. В.	
РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО	
РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ЯК	
ЧИННИК ЗБІЛЬШЕННЯ ЙОГО ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	549
Верьовкін В. В.	
ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	553
Вінокуров Я. О.	
ПОДАТКОВИЙ ФАКТОР ЛІКВІДНОСТІ	
ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	557
Воленко В. Г.	
ФІДУЦІАРНІ РИЗИКИ	
ПРОВЕДЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	561
Воронкова О. М.	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ	
ПОДАТКОВИМИ РИЗИКАМИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ.....	565
Галамага С. В.	
СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОГО	
РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	568
Гончарук В. Л.	
ЗАГРОЗИ ВИКОРИСТАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	
НА ШКОДУ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ.....	572
Дробязко А. О.	
ПРОГАЛИНИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ	
РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	576
Клюско Л. А., Москаленко Н. В.	
ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ	
СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	581
Коваленко Ю. М., Коваль І. А.	
ЗМІНИ В ОПОДАТКУВАННІ ДОХОДІВ	
ВІД ФІНАНСОВОЇ ТА СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
НА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ РИНКАХ.....	584

Мережеве електронне видання

**УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ
ФІНАНСАМИ ТА ПРОБЛЕМИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

*збірник тез Податкового конгресу
(м. Ірпінь, 12 грудня 2019 року)*